

نقدنگاشت

پیمینا نقد و نظر در هنر ایرانی - اسلامی (فتوت نامه ها)

به کوشش: نیر طه‌وری

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

۱۳۹۸

نشانه، فروشگاه اینترنتی: www.matnpublishers.ir

فهرست مطالب

سخن ناشر	۷
پیشینه فتنه و نظر بر هنر ایرانی - اسلامی	۹
آیین فتوت و هنر، ران میترآنا	۱۳
بازیابی فتوت‌نامه معماران و هدف کاران به روایت «رساله معماریه جعفر افندی» / حسن بلخاری قهی	۲۳
فتوت‌نامه، دریچه‌ای به عالم هنر و هنرمندان ایران / سید محمد بهشتی ...	۴۳
اصناف در معیدالنعم و مبدالنقم و سه راهکار تسخیرالدین شبکی / سید محمد تقی حسینی، مروارید رفوگران	۵۵
پیوندهای آیین خنیاگری با آیین جوانمردی / بابک خضایی	۷۳
کتاب و منابع فتوت / منوچهر دانش‌پژوه	۸۹
مقایسه تطبیقی مفهوم هنر در فتوت‌نامه سلطانی و متنی در باب ذن - آیین‌های رزمی و جنگاوری / نیر طهوری	۱۰۵
سیمای یک هنر سستی در فتوت‌نامه‌ها و رسائل / بهمن نامور مطلق	۱۳۱

سخن ناشر

هنر به عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی ظهور و بروز فرهنگ‌ها و تمدن‌ها جایگاه ویژه‌ای در تعاملات زیستی و فرهنگی انسان‌ها داشته و نقشی محوری را در پیشرفت و تعالی یا انحطاط و انحراف جوامع ایفا می‌کند. هنر هر جامعه‌ای در بستری و فرهنگی، دینی و اعتقادی و مطابق با شرایط تاریخی، اجتماعی، جغرافیایی آن جامعه شکل می‌گیرد و مطالعه، تحقیق، و نظریه‌پردازی در حوزه فرهنگ و هنر، قلمرو بسیار گسترده، متنوع و پرجاذبه‌ای را پیش روی پژوهشگران و علاقه‌مندان هنر می‌گشاید. با این حال، چنین فعالیت‌هایی مستلزم بسترهای مناسبی است که جامعه و نهادهای اجتماعی برای محققان و اندیشمندان فراهم می‌سازند، زیرا مطالعات و پژوهش‌های پر دامنه، روشمند، منسجم و مستمر، و آگاهی از نتایج تحقیقات دیگران، بدون تحقق این بسترها و زمینه‌ها حاصل نمی‌شود.

بی‌شک نتایج و دستاوردهای نظری و عملی چنین مطالعات و پژوهش‌هایی، راه‌های جدید و روشنی را در رشد معرفتی و فرهنگی افراد بشر و بسط تعاملات اجتماعی و فرهنگی فرارو می‌نهد و بینش‌ها، نگرش‌ها و چشم‌اندازهای نویی را پیش روی هنرجویان و هنرپژوهان می‌گذارد. از این رو، توجه به مطالعه، پژوهش، نقد و نظریه‌پردازی در حوزه هنر بر اساس

نیازهای بومی از نیازهای اساسی حیات فرهنگی ایران اسلامی به شمار می‌آید که نبود آن منجر به فهم نادرست، تکرار یا پیروی از نظریه‌های غیر بومی در پژوهش‌ها و مطالعات هنر ایرانی اسلامی و غفلت از نیازها، تعلقات و پیشینه تاریخی خویش می‌شود.

پیوند عمیق میان عمل و نظر، یا به تعبیری حکمت عملی و حکمت نظری، در سنت فرهنگی این مرز و بوم ریشه دار و نهادینه بوده است. اما در دهه‌های اخیر، یکی از آسیب‌های جدی فعالیت‌های هنری شکاف میان هنر و عمل بوده است. لذا، مطالعات نظری و فعالیت‌های پژوهشی باید به عنوان ریفه مهم در سیاست‌گذاری فرهنگی و هنری مورد توجه قرار گیرد.

بر این اساس، پژوهشکده هنر به منظور گسترش زمینه‌های مطالعات و پژوهش‌های بنیادی، تربیتی، کاربردی در حوزه هنر، نقد و بررسی و آسیب‌شناسی پژوهش‌های هنری بر اساس معیارهای متعارف جوامع علمی و پژوهشی، و ایجاد بستری ارائه نظریه‌های کارآمد هنری، متناسب با نیازها و ارزش‌های دینی، ملی و بین‌المللی ایران، با همکاری و همفکری استادان و پژوهشگران فرهیخته در بخش‌های مختلف حوزه فرهنگ و هنر، همواره بر آن بوده‌اند که به نشر آثار و منابع تخصصی در حوزه هنر بپردازند. مجموعه مقالات نقدنگاشت: پیشینه نقد و نظر در ایران - اسلامی (فوت‌نامه‌ها) تلاشی است در جهت نشر آگاهی و دانایی در سطح مطالعه و پژوهش. امید است این کتاب، برای صاحبان خرد و دانایی و فرزاندانی علاقه‌مندان به فرهنگ و هنر این مرز و بوم، به ویژه هنرجویان و هنرپژوهان، مفید و راهگشا باشد.